

بسم الله الرحمن الرحيم

در شهر اسلامی، عدالت در تقسیم خدمات شهری، تأمین آرامش روحی و امنیت معنوی، ظهور و اعتلای مظاهر اسلامی و انقلابی، عمران و آبادی و زیبایی، حفظ طبیعت و صفای طبیعی، همه با هم باید مورد توجه قرار گیرد.

پیام حضرت آیت الله امام خامنه‌ای مدظله العالی به مناسبت آغاز به کار شوراهاى اسلامی ۱۳۷۸/۲/۸

پیشخوان

سلسه جلسات تبیین "مفهوم مدیریت شهری" براساس مفاهیم الگوی پیشرف اسلام

(مباحث مرتبط با دوران تحلیل ذهنه الگوی پیشرفت اسلام - نمونه سازی دوم)

رمضان المبارک ۱۴۳۷ - تیرماه ۱۳۹۵
شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی

۱. تذکر: مطالب این جزوه بخش‌هایی از گفت‌وگوی حجت‌السلام ک‌شوری دبیر شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی با خبرگزاری مهر (در تاریخ ۳ خردادماه ۱۳۹۵) و متن کامل گفت‌وگوی ایشان با روزنامه شهرآرای شهر مشهد (در تاریخ ۱۷ بهمن ۱۳۹۳) می‌باشد.

فهرست اجماله مطالب:

بخش از گفت و گوی حجت الاسلام کشوری با خبرگزاری مهر (۳ خرداد ماه ۱۳۹۵):

۱. خطر ایجاد مشکلات امنیتی و حرکت به سمت سئولاریسم، نتیجه قهری استفاده از مدل توسعه غربی در مدیریت شهری..... ۱
- ۱/۱. به چالش کشاندن الگوی توسعه غربی بوسیله ارائه طرح کاربردی و همه جانبه، جمع بندی انقلاب اسلامی در حوزه برنامه ریزی کلان..... ۱
- ۱/۲. الگوی پیشرفت اسلامی نیاز حال حاضر کشور برای تحقق هدف اداره کشور بر مبنای دین (جمع بندی کارگروه پژوهشی شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی)..... ۲
- ۱/۳. تحلیل مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی، دومین نمونه سازی شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی..... ۳

گفت و گوی حجت الاسلام کشوری با روزنامه شهرآرای مشهد (۱۷ بهمن ۱۳۹۳):

۱. تقسیم شهر به محوریت محلات و تأمین کننده نیازهای اصلی خانوار در محله، ماهیت طرح مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی..... ۶
- ۱/۱. حضور در قسمت تصمیم سازی نظام و جلوگیری از اعمال محاسبات بر مبنای توسعه در این بخش، نیاز حال حاضر نظام برنامه ریزی کشور..... ۶
- ۱/۲. الگوی پیشرفت اسلامی نقشه جامع اداره کشور از یک پایگاه مفهومی به عنوان مدل محاسباتی انقلاب اسلامی..... ۷
- ۱/۳. تقسیم شهر به محوریت محلات و تأمین کننده نیازهای اصلی خانوار در محله، ماهیت طرح مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی..... ۱۰

بخشی از گفت و گوی حجت الاسلام کشوری با خبرگزاری مهر (۳ خرداد ماه ۱۳۹۵):

۱. خطر ایجاد مشکلات امنیتی و حرکت به سمت سکولاریسم، نتیجه قهری استفاده از مدل توسعه غربی در مدیریت شهری

۱/۱. به چالش کشاندن الگوی توسعه غربی بوسیله ارائه طرح کاربردی و همه جانبه، جمع بندی انقلاب اسلامی در حوزه برنامه ریزی کلان

حجت الاسلام کشوری: بسم الله الرحمن الرحيم. اللهم صلّ علی محمد و آل محمد و عجل فرجه. در ابتدا بنده از خبرگزاری محترم مهر تشکر می کنم که به موضوع مهم الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت پرداختند. ان شاء الله این جلسه ذخیره آخرت همه ی ما محسوب شود. برای اینکه من وارد بحث شوم مقدمه ای را راجع به «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی»^۲ محضر شما گزارش می دهم؛ دوستان استحضار دارند که اصطلاح الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت برای اولین بار به صورت عمومی در سال ۱۳۸۵ در دانشگاه سمنان، یعنی چیزی حدود ۱۰ سال پیش مطرح شد.^۳ اما مباحثات مربوط به اداره جامعه با نگاه دینی طبیعتاً از اول انقلاب اسلامی در فضای گفتگمانی کشور مطرح بوده است. ولی در این مباحثاتی که از اول انقلاب با نگاه اداره جامعه بر اساس دین مطرح بود بیشتر بحث های بخشی بوده است. مثلاً در همان اوائل انقلاب وقتی مسئله ی تعاونی ها به تصویب مجلس رسید جریان هایی در قم اعتراض کردند که نسبت مسئله تعاونی ها با دین تمام نیست. حوزه تعاونی ها پیشنهادی برای ساماندهی بخش اقتصاد کشور بود؛ چون در اوائل انقلاب فضای تفکرات چپ بر کشور ما حاکم بوده این طرح به تصویب رسید.^۴ ولی این اعتراض بخشی راجع به حوزه تعاونی، هیچ وقت منجر به این نشد که جریان هایی در کشور تمام فضای الگوهای غربی را به چالش بکشند؛ اعتراضات، همواره به صورت بخشی بوده است. البته بنده در حوزه کاربردی این مسئله را مثال می زنم. در غیر این صورت در همان اوائل انقلاب یا حتی دهه ۴۰ به این طرف، شما جریان علامه طباطبایی رحمه الله و شاگردان ایشان را می بینید که مثلاً مبانی مارکسیستی را به چالش کشیده و تقریباً تمام ابعاد نظری آن را نقد می کنند.^۵ ثمره این مباحث نیز کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسمی است که مرحوم علامه طباطبایی رحمه الله نوشته و مرحوم شهید مطهری رحمه الله بر آن شرح زده اند. با اینکه مقاله ششم این مباحث مربوط به اجتماعیات و اعتبارات ما قبل و ما بعد اجتماع است ولی ما این فضای نقد نظری را به فضای کاربردی ای که بر اساس تفکر مارکسیستی تئوریزه و وارد کشور شده بود تعمیم ندادیم. در واقع من به این نکته اشاره می کنم که ما تا قبل از سال ۱۳۸۵ هرگاه وارد نقد حوزه های کاربردی غرب شده ایم به صورت بخشی ورود پیدا کرده ایم. ولی از سال ۱۳۸۵ با طرح اصطلاح الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت تقریباً فضا آماده شده است تا الگوهای غربی به صورت همه جانبه و نظام مند به چالش کشیده شوند، این نکته

۲. اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی در واقع پاسخی مبسوط به سفارش علمی امام خامنه ای در موضوع تولید الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت محسوب می شود؛ که دارای ۸۱ محور بحثی است.

۳. «تعیین الگوی پیشرفت» هم لازم است. الگوی پیشرفت چیست؟ ما باید این را مشخص کنیم. اگر این را مشخص کنیم، آن وقت در برنامه ریزی ها، اولویت ها، تقدم ها، برنامه ها، زمان بندی ها، و سرمایه گذاری های ما اثر می گذارد؛ به دنبال خود فرهنگ سازی می آورد؛ در گفت و گوی نخبگان خودش را نشان می دهد و به ذهنیت عامه ی مردم سرریز می شود.

بیانات امام خامنه ای رحمه الله در دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه های استان سمنان ۱۳۸۵/۸/۱۸

۴. دولت میرحسین موسوی

۵. اصول فلسفه و روش رئالیسم، تألیف مرحوم علامه محمدحسین طباطبایی رحمه الله به همراه تشریح مرتضی مطهری رحمه الله کتابی است مشتمل بر یک دوره مختصر معرفت شناسی اسلامی و در برگیرنده ۱۴ مقاله است.

مهمی است. باز هم تأکید می‌کنم که زیرا ما قبلاً حوزه مبانی نظری به صورت همه‌جانبه مثلاً تفکرات شرقی را نقد کرده‌ایم اما این اتفاق در حوزه کاربردی هرگز رخ نداده است. این یک نکته راجع به اصطلاح الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت بود. ما از این نکته متوجه می‌شویم که انقلاب به این جمع‌بندی رسیده که الگوهای غربی، جامعه اسلامی را در تمام حوزه‌ها به چالش کشیده‌اند. شما در گفتمان انقلاب با این تعریف روبرو هستید که الگوی پیشرفت، نقشه جامع اداره کشور است؛ یعنی ما وقتی راجع به الگوی پیشرفت اسلامی صحبت می‌کنیم فقط راجع به بخش اقتصاد یا آموزش نیست؛ بلکه انقلاب و فکر آن به این ظرفیت رسیده است که حرف خود را در تمام حوزه‌ها مطرح کند. این یک نکته مهم است.

۱/۲. الگوی پیشرفت اسلامی نیاز حال حاضر کشور برای تحقق هدف اداره کشور بر مبنای دین (جمع‌بندی کارگروه پژوهشی شورای راهبردی الگوی

پیشرفت اسلامی)

لذا مجموعه کارگروه پژوهشی ما از اواسط دهه ۷۰ شمسی درگیر نقد بخشی تئوری‌های کاربردی غرب شد. من به خاطر دارم که در آن زمان به عنوان مثال بر روی مسأله ثروت‌های بادآورده و فسادهای اقتصادی‌ای که در دوره سازندگی راه افتاده بود حساس شدیم؛ یعنی به صورت طبیعی در آغاز دوران پژوهش این سؤال برای ما مطرح شد که چرا انقلاب اسلامی در حوزه اقتصاد به این بلبله و فسادها دچار می‌شود؟ لذا مطالعات ما در مورد اداره جامعه با نگاه دینی به این مطالعات بخشی‌ای که در دهه ۷۰ در ذهن ما ایجاد شد باز می‌گردد. مشخصاً ما کارهای پژوهشی خودمان را با یک سؤال شروع کردیم؛ انقلاب اسلامی در آینده با چه آسیب‌هایی روبرو خواهد بود؟

۱/۲/۱. طراحی الگوی پیشرفت اسلامی ذیل نظریه پردازش موضوعات جهت‌ساز، محتوای اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی

در همان سال‌ها جمع‌بندی پژوهشی ما به این نتیجه رسید که مهمترین مشکل انقلاب، نداشتن الگوهای اسلامی است. در پایان سال ۱۳۹۰ نیز ما به الگوی خاصی برای اداره جامعه رسیدیم که آن را ذیل نظریه «پردازش موضوعات جهت‌ساز» شرح داده‌ایم. پس بنابراین بنده وقتی راجع به «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی» صحبت می‌کنم مرادم حدود ۱۰۰ بسته بحثی است که این ۱۰۰ بسته بحثی، چگونگی اداره جامعه با نگاه دینی را در بخش‌های مختلف توضیح می‌دهند. البته اداره جامعه با نگاه دینی شاید نیاز به ۱۰۰۰ بسته بحثی داشته باشد ولی به نظر من «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی» تفصیلی‌ترین سندی است که در حال حاضر در این موضوع وجود دارد. این یک نکته بود که بنده اصرار داشتم محضر شما عرض بکنم.

۱/۲/۲. برگزاری نشست‌های گفتمانی، تربیت کارشناس و نمونه‌سازی با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی، ۳ فعالیت دوران پرورش الگوی پیشرفت اسلامی

نکته دوم این است که بعد از سال ۱۳۹۰ ما ۳ کار را در دستور کار قرار دادیم که در واقع این کارها به پرورش الگوی پیشرفت اسلامی در کشور منجر می‌شود. کار اول این است که ما دائماً نشست‌های گفتمانی الگوی پیشرفت را برگزار می‌کنیم. شاید از سال ۱۳۹۰ نزدیک به ۲۰۰۰ جلسه در حوزه، دانشگاه، رسانه، حتی نشست‌های خانگی، مساجد و هیئات برگزار کرده‌ایم. ما مجموعاً هفت نوع نشست برگزار می‌کنیم که طبقه‌بندی آنها بر اساس طبقه‌بندی مخاطبان ما در جامعه است. نشست‌های سطح اول ما با مراجع تقلید و چهره‌های ماندگار است که یک طیف از افراد را تشکیل می‌دهند. در طیف دیگر نشست‌هایی هستند که آنها را برای مردم عادی در مساجد و هیئات برگزار نموده و راجع به اداره جامعه و الگوی پیشرفت صحبت می‌کنیم. البته چون ماهیت الگوی

پیشرفت اسلامی، ماهیتی تخصصی است، نوع نشست‌هایی که در مساجد و هیئات برگزار می‌کنیم کم‌حجم هستند ولی بالآخره وجود دارند.

کار دوم ما این است که یک دوره تربیت کارشناس طراحی کرده‌ایم تا به تدریج در طول یک دهه‌ی آینده جمعیتی از نیروهای انقلاب به صورت تفصیلی بر روی مسأله الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت تسلط داشته باشند. این کار نیز در جریان است و در فرصت دیگری گزارش آن را ارائه خواهد شد.

کار سومی که ما در مرحله پرورش الگوی پیشرفت اسلامی - یعنی بعد از همان پژوهش ۱۵ ساله - انجام می‌دهیم این است که با نگاه الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت نمونه‌سازی می‌کنیم. به صورت ساده نمونه‌سازی یعنی یک موضوع عینی موجود در جامعه را از حوزه نظری تا کاربردی بر اساس مفاهیم الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت تحلیل می‌کنیم؛ یعنی مطالبی که برای تحلیل یک موضوع لازم است را بر اساس مفاهیم نقشه راه تدوین می‌کنیم. این اتفاقی است که ما الآن به عنوان کار سوم برای پرورش الگوی پیشرفت مشغول آن هستیم.

استحضار دارید که نیروهای انقلاب - من با صراحت عرض می‌کنم و امیدوارم با همین صراحت منتشر شود- به یک آفت مبتلا هستند مبنی بر اینکه مباحث آنها معمولاً به حوزه کاربرد نرسیده و به کلی‌گویی مبتلا می‌شود. هم بعضی از دوستان طلبه‌ی ما در قم هستند و هم برخی دیگر از نیروهای انقلاب که در کسوت دانشگاهی حضور دارند مبتلای به این آفت هستند. کلمه‌ی حقی را مطرح می‌کنند و می‌گویند الگوهای غربی کارآمد نیست ولی مثلاً وقتی شما کتاب آنها را در نقد تئوری‌های غربی می‌خوانید ملاحظه می‌کنید که مدلی برای جایگزین آن وجود ندارد. اگر شما بر اساس مبانی نظری خودتان نمونه‌سازی نکنید، در این صورت فقط به تفکر طرف مقابل نقد نظری می‌زنید اما این تفکر در عرصه‌ی عمل کماکان باقی می‌ماند.

خبرنگار مهر: یعنی کاملاً سلبی است.

حجت‌الاسلام کشوری: این آفتی است که وجود دارد. لذا ما برای عبور از این آفت - که سال‌ها آن را با تلخی لمس کرده بودیم- سعی می‌کنیم در حوزه نمونه‌سازی یک کار قابل توجهی انجام بدهیم. به نظر ما مجموعه این سه کار به پرورش الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت و تفاهم آن منجر می‌شود. ما در حال حاضر مشغول این ۳ کار هستیم.

۱/۳. تحلیل مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی، دومین نمونه‌سازی شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی

۱/۳/۱. به خطر افتادن امنیت ملی و حرکت به سمت سکولاریسم، نتیجه قهری استفاده از مدل فعلی مدیریت شهری

ما از ابتدای سال ۱۳۹۵ موضوع دیگری را به عنوان نمونه‌سازی دوم به اضافه کردیم.^۶ این موضوع، تحلیل مدیریت شهری با نگاه الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت است که به نظر من به امنیت ملی کشور ربط دارد. من این نکته را به دوستان امنیتی تذکر می‌دهم که اگر ما به مدل جدیدی از مدیریت شهری دست پیدا نکنیم سکولاریسم در جامعه ما نهادینه می‌شود و معنای نهادینه شدن سکولاریسم این است که؛ انگیزه‌هایی که تا به حال کشور ما را حفظ کرده‌اند به صورت حداقلی می‌شوند؛ یعنی

۶. نمونه‌سازی اول پیوست الگوی پیشرفت اسلامی به برنامه ششم توسعه کشور است که با نام هسته‌های توازن فرهنگی برای برنامه ششم توسعه کشور تبیین شده است.

حساسیت بنده در تحلیل مدیریت شهری با نگاه الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت بر روی این است که نحوه فعلی مدیریت شهری، زیرساخت‌های امنیت ملی را به چالش می‌کشد. بعد در جلسات آینده ...

خبرنگار مهر: اگر مصادیقی را ذکر کنید خوب است.

حجت‌الاسلام کشوری: همین نکته‌ای که عرض کردم. ما مهمترین عامل امنیت ملی را نگاه‌های همسوی مردم با انقلاب اسلامی می‌دانیم. چه چیزی در حال به چالش کشیدن این نگاه‌های همسوست؟ چه چیزی این نگاه‌های همسو را به چالش می‌کشد؟ به نظر من موضوع اصلی، نحوه مدیریت شهری ما است. در حال حاضر مدیریت شهری یک آفت مهمی ایجاد می‌کند؛ زیرا تأمین نیازهای اصلی خانوار را به شکلی مدیریت می‌کند که اعضای خانواده برای تأمین نیاز مجبور می‌شوند به صورت مکرر از همدیگر جدا شوند.

۱/۳/۲. کنترل ۴ نیاز اصلی سبد خانوار در محله برای حرکت به سمت تحقق سبک زندگی اسلامی

خبرنگار مهر: یعنی بر روی سبک زندگی تأثیر می‌گذارد؟ منظورتان این است؟

حجت‌الاسلام کشوری: نتیجه آن، تغییر سبک زندگی است. ولی این امر چگونه رخ می‌دهد؟ ما ۴ سبد نیاز اصلی داریم؛ ۱. نیازهای روزمره ۲. نیازهای تفریحی ۳. نیازهای شغلی و ۴. نیازهای تحصیلی. اگر شما این ۴ سبد اصلی نیازها را برای هر خانواده ایرانی در نظر بگیرید، باید بدانید که در حال حاضر مدیریت شهری ما این امر را به گونه‌ای تحلیل می‌کند که افراد برای تأمین هر کدام از این نیازها مجبور هستند از محیط خانه به صورت طولانی مدت خارج شوند؛ یعنی ارتباط اعضای خانواده کمرنگ می‌گردد. به عنوان مثال در حال حاضر با گسترش مدل هایپرمارکت (Hypermarket)^۷ و مدل TOD^۸ در حوزه شهرسازی، ما به سمت تشکیل مجتمع‌های اقتصادی حرکت می‌کنیم. مجتمع‌های اقتصادی ممکن است قیمت تمام‌شده‌ی کالا را ارزان‌تر در اختیار خانواده قرار بدهند ولی به دلیل بزرگی این مجتمع‌ها معمولاً آنها را برای چند منطقه و گاهی اوقات برای نصف شهر تنظیم می‌کنند. معنای این حرف آن است که مردم برای تأمین نیازهای خانوار مجبور هستند وقت بیشتری را صرف کنند. بنده بر روی وقت حساسیت دارم. پس بخشی از وقت خانواده به این موضوع اختصاص پیدا می‌کند. بخش دیگر زمان خانواده مصروف تأمین نیازهای تحصیلی

۷. هایپرمارکت به انگلیسی Hypermarket: به فروشگاه‌هایی که از ترکیب کالاهای مربوط به سوپرمارکت‌ها و فروشگاه‌های چندمنظوره، در مقیاسی بزرگ استفاده می‌کند، گفته می‌شود.

۸. توسعه مبتنی بر حمل و نقل عمومی یا TOD (transit oriented development)

اصول و اهداف:

شامل برنامه‌ریزی نواحی اطراف ایستگاه، براساس سیاست‌ها و روش‌های دستیابی به اهداف کلیدی زیرساخت حمل و نقل می‌باشد. فضای در نظر گرفته شده برای ایستگاه می‌بایست اجازه ترکیب مکان‌های مسکونی، ادارات و مراکز کاری، مراکز خرید و مراکز خدماتی را فراهم آورد. ترکیب کاربری زمین می‌تواند بصورت افقی و عمودی باشد بدین معنی که کاربری‌های مختلف می‌توانند در یک ساختمان چند طبقه قرار گیرند و یا اینکه در ساختمان‌های مجاور یکدیگر پخش گردند. اهمیت این موضوع از آن بابت است که در حوزه یک ایستگاه از طریق پیاده‌روی می‌توان نیازهای مختلف را پوشش داد.

در دهه‌های اخیر مفهوم توسعه مبتنی بر حمل و نقل همگانی (TOD) در راستای جنبش‌های رشد هوشمند، شهر فشرده و نو شهرسازی به عنوان یکی از رویکردهای متکی بر اصول پایداری به منظور اصلاح الگوی پراکنده‌رویی در نظام شهرسازی کنونی گسترش یافته است. این رویکرد با ایجاد هماهنگی میان دو مولفه‌ی حمل و نقل و کاربری زمین در فرایند برنامه‌ریزی و طراحی نواحی شهری، کار خود را به پیش می‌برد.

پژوهشگر

می‌شود. مسأله دانشگاه و تحصیلات عالیه که جای خود را دارد، حتی در حال حاضر و در مدل فعلی آموزش و پرورش مدارس را در مناطق تعریف می‌کنند. با این کیفیتی که در حال حاضر برای مدارس وجود دارد و مدارس ما نیز در حوزه آموزش بعضاً بی‌کیفیت هستند گاهی اوقات محل تحصیل اعضای خانواده کیلومترها دور از محل زندگی آنها می‌باشد. این نیز آسیب می‌زند؛ یعنی افراد به بهانه تحصیل از خانواده فاصله می‌گیرند. همچنین این اتفاق به بهانه شغل و در نهایت به بهانه تفریح رخ می‌دهد. عرض بنده این است که وقتی خانواده‌ای به بهانه تأمین سبب نیازهای خود مجبور می‌شود ۴ فرصت زمانی را مصرف بکند، فرصت زمانی مخصوص خانواده کجا می‌رود؟ وقتی زمان ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر کاهش پیدا کرد، مسأله تربیت به چالش کشیده می‌شود؛ یعنی در جامعه امروز ما و مثلاً در شهری مانند تهران، حوزه‌های دیگر بیش از پدر و مادر در نگرش‌های فرد تأثیر می‌گذارند؛ اصلاً پدر و مادر به دلیل کمبود وقت فرصت تأثیرگذاری بر نگرش‌های فرزند خود را ندارند. لذا عملاً در مسأله تأثیرگذاری و تربیت هرج و مرج اتفاق افتاده است. به همین دلیل ما عرض می‌کنیم مدیریت شهری در نهایت خود به تغییر سبک زندگی و سکولاریسم منجر می‌شود. شاید بر روی این معنایی که بنده عرض می‌کنم کمتر تمرکز شده است. ما مدیریت شهری را منشأ پیدایش این قضیه می‌دانیم.

۳/۳/۱. خارج کردن خانواده از محوریت شکل‌دهی به شخصیت افراد، نتیجه استفاده از مدل مدیریت شهری برگرفته از توسعه غربی خبرنگار مهر: این مسأله چه ارتباطی به امنیت دارد؟

حجت‌الاسلام کشوری: وقتی نگرش‌ها تغییر پیدا کرد و مجموعه‌ای عوامل مؤثر بر نگرش و شکل‌دهی نگرش افزایش یافت، شما دیگر نمی‌توانید نگرش‌های پایدار و دائم و در راستای جهت‌گیری جامعه خود را طراحی کنید. من خیلی صریح عرض می‌کنم چون ما به وسیله مدیریت شهری خانواده را از محوریت شکل‌دهی به شخصیت خارج می‌کنیم، جریان‌ها و دست‌های دیگری راجع به اصل انقلاب اسلامی یا تغییر سبک زندگی و ده‌ها حوزه دیگر نگرش‌های جدید و خلاف اصول را جا می‌اندازند. پس امنیت به صورت بنیادین به چالش کشیده می‌شود. به عنوان مثال الآن در شهر تهران ۳۸٪ طلاق داریم. سؤال من این است که چرا نگاه دستگاه‌های امنیتی به مسأله طلاق، نگاه امنیتی نیست. وقتی شما خانواده را دچار فروپاشی می‌کنید فردی که آرامش روحی و روانی او به چالش کشیده شده است مشکل امنیتی، اجتماعی، اقتصادی و ... درست می‌کند. ولی ریشه این امر در فروپاشی نهاد خانواده است. به هر حال به نظر من نمی‌توان بر روی منبر نشست و به مردم توصیه کرد که با فرزند و زن خود مهربان باشید، نمی‌توان توصیه‌های اخلاقی صرف انجام داد. معمولاً گاهی اوقات ما نیز به این امر مبتلا می‌شویم. بعضی از هم‌لباس‌های خود بنده وقتی می‌بینند راجع به نهاد خانواده چالش ایجاد شده، می‌خواهند این چالش‌ها را با توصیه حل کنند. عرض بنده به این دوستان این است که وقتی اعضای خانواده فرصتی برای در کنار هم بودن ندارند اصلاً نوبت عمل به توصیه‌های اخلاقی نمی‌رسد. چرا فرصت ندارند؟ ما ریشه این امر را در مدیریت شهری می‌دانیم. البته عرض کردم که بنده فقط می‌خواهم اشاره‌ای به این مسأله بکنم. نمونه‌سازی دوم ما راجع به این موضوع است که شهر را چگونه اداره کنیم تا خانواده حفظ شود.

گفت‌وگوی حجت‌الاسلام کشوری با روزنامه شهرآرای مشهد (۱۷ بهمن ۱۳۹۳):

۱. تقسیم شهر به محوریت محلات و تأمین کننده نیازهای اصلی خانوار در محله، ماهیت طرح مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی

۱/۱. حضور در قسمت تصمیم‌سازی نظام و جلوگیری از اعمال محاسبات بر مبنای توسعه در این بخش، نیاز حال حاضر نظام برنامه‌ریزی کشور

خبرنگار شهرآرا: همایش را چطور دیدید ظاهراً دیروز بوده و امروز؟

حجت‌الاسلام کشوری: بله دو روز بود و تمام شد. به لحاظ موضوع، این همایش^۹ از مرتقی‌ترین همایش‌هایی است که در کشور در حال برگزاری است. توضیح مطلب و اینکه من می‌گویم این همایش خیلی مهم و موضوع واجب است، به خاطر این است که ما در کشور دچار دعوای محاسباتی هستیم^{۱۰} و اختلاف محاسبه در بین مسئولان وجود دارد. بخشی از مسئولان نظام - که آدم‌های خوبی هستند - مبنای محاسباتشان برای اداره جامعه توسعه غربی است؛ ولی بخش دیگری از مسئولان، مفاهیم اصلی انقلاب و الگوی پیشرفت اسلامی را پایه محاسبات جامعه قرار داده‌اند. وقتی در چنین فضایی به سر می‌بریم طبیعتاً نشست‌ها و جلساتی که به شکل‌گیری محاسبات صحیح کمک کنند از مهم‌ترین نشست‌هاست.

به هر حال باید در تصمیم‌سازی فعلی کشور حضور فعال داشته باشیم و نگذاریم "محاسبات توسعه‌گرا" فضای توسعه^{۱۱} را در جامعه محقق کنند؛ به عنوان مثال در شهر مشهد - که پایتخت معنوی و پایتخت تبیین انقلاب و اسلام است - برنامه‌های توسعه‌ی شهری در حال تبدیل کردن این شهر به شهری با معماری مدرن است و ما می‌دانیم که محاسبات توسعه‌گرا در بخش معماری به شاخص‌های هویت اسلامی توجه نمی‌کند. حال اگر سکوت کنیم این معماری هویت اسلامی شهر را به چالش می‌کشد. این یکی از مصادیق اختلافات محاسباتی است که بیان شد. بنا بر این هر گفتگویی که به محاسبات ملت ایران و نخبگانش کمک کند که با واقعیت متناسب‌تر شود به ما کمک کرده است.

خبرنگار شهرآرا: مهمانان هم در واقع کسانی بودند که نشان می‌دهد این همایش می‌خواهد کاربردی‌تر عمل کند و بنا بر این است که حرف‌های کاربردی‌تر زده شود. ما خیلی به سمت نظریه‌پردازی رفتیم. در واقع الان نقدی که می‌خواهیم با هم داشته باشیم یک نقد درون‌گفتمانی است و می‌خواهیم با هم در یک جبهه باشیم و ببینیم که اشکال کارمان کجاست چون ظاهراً چیزی که تا الان دیدیم این بوده که فقط نظریه‌پردازی شده است و فقط همایش برگزار شده با بحث الگوی پیشرفت اسلامی. ظاهراً چشم‌اندازی نداریم که تا کی باید حرف بزنیم و از چه تاریخ و مرزی باید وارد عمل

۹. همایش مقاومت در افق فقاقت در تاریخ ۱۶ و ۱۷ بهمن ماه ۱۳۹۳ در شهر مبارک مشهد برگزار شد.

۱۰. آنچه ما امروز در مجموعه‌ی رفتار دستگاه استخبار مشاهده می‌کنیم، همین است؛ هدف ایجاد اختلال در نظام محاسباتی و دستگاه محاسباتی من و شما است. در میدان‌های دیگر، استخبار نتوانسته است، کاری از او برنیامده است.

بیانات امام خامنه‌ای علیه‌السلام در دیدار با مسئولان نظام، ۱۶-۲-۱۳۹۳

۱۱. آنچه که من می‌خواهم اضافه کنم، این است که اولاً کلمه‌ی «پیشرفت» را ما با دقت انتخاب کردیم؛ تعمداً نخواستیم کلمه‌ی «توسعه» را به کار ببریم. علت این است که کلمه‌ی توسعه، یک بار ارزشی و معنایی دارد؛ التزاماتی با خودش همراه دارد که احياناً ما با آن التزامات همراه نیستیم، موافق نیستیم. ما نمی‌خواهیم یک اصطلاح جاف‌فاده‌ی متعارف جهانی را که معنای خاصی را از آن می‌فهمند بیاوریم داخل مجموعه‌ی کار خودمان بکنیم.

بیانات امام خامنه‌ای علیه‌السلام در اولین نشست اندیشه‌های راهبردی در جمهوری اسلامی ۱۰-۹-۱۳۸۹

شویم؟ با توجه به اینکه مسئولانی که آدم‌های خوبی هستند ولی مبنای محاسبات برای اداره جامعه توسعه غربی بوده است و چون این توسعه پیاده نشده به اسم انقلاب تمام شده است.

حجت‌الاسلام کشوری: همان‌طور که عرض کردم ما در شرایطی قرار داریم که اختلاف محاسبه بین نخبگان و مسئولان در حال تبدیل شدن به یک جنگ محاسباتی است. اجازه بدهید این مسأله را بیشتر شرح دهم: برای فهم بهتر این اختلاف محاسباتی؛ در درجه اول باید بدانیم که حکومت برآمده از انقلاب اسلامی با عرف حکومت‌های مدرن امروز سازگار نبوده و بالتبع به دلیل این استقلال مشی، دشمنان اقدامات مختلفی را برای مقابله و به چالش کشیدن این حکومت اسلامی نوپا طراحی و در دستور کار قرار داده‌اند. آنها مجموعه‌ای از فعالیت‌ها شامل: اقدامات نظامی، کودتا و اقدامات اقتصادی و... را در دستور کار خود قرار داده‌اند و در شرایط فعلی به دلیلی که اقداماتشان به بن بست رسیده بر روی تغییر محاسبات مسئولان و مردم تمرکز کرده‌اند.

به عبارت بهتر مردم، مسئولان انقلاب و نخبگان جامعه ایران نشان دادند که وقتی محاسبه درست انجام می‌دهند، می‌توانند آن محاسبه را عملیاتی هم بکنند. دشمن هر چه تلاش کرده نتوانسته جلوی این سیکل را بگیرد. در واقع دشمن ما زرنگی انجام داده و آمده کاری کرده که ما محاسبه درست نداشته باشیم! مثلاً مدتی است که به دنبال یک محاسبه صحیح؛ کشور به صحنه تولید علم و جنبش نرم‌افزاری وارد شده است و به تدریج در حال جبران عقب‌ماندگی‌های علمی کشور هستیم و همچنین به دنبال عبور از آفت ترجمه می‌باشیم. نتیجه این محاسبه این شده که ما در حوزه علم روی پای خودمان ایستادیم و مثلاً وارد باشگاه هایتک‌های اول دنیا شده‌ایم. در ۱۰ سال اخیر توانستیم این موفقیت را به دست بیاوریم.

همچنین محاسبات ما برای شکل دادن به جبهه مقاومت، باعث شده به تدریج مردم منطقه به سمت ما سوق پیدا کنند و بعد دولت‌هایی هم در منطقه به طرفداری از ما سرکار بیایند. این‌ها نمونه‌هایی از محاسبات صحیح مردم ما می‌باشد.

البته کسانی هم هستند که محاسبات غلطی دارند؛ هیچ وقت فراموش نخواهم کرد که وقتی تصور و محاسبه مسئولان در دولت یازدهم این بود که باید برویم به سمت تعامل با استکبار تا اوضاع بهبود پیدا کند، فرانس ۲۴ گزارشی داد که نظام جمهوری اسلامی ایران توانسته است چهارمین پایتخت عربی را تحت نفوذ معنوی خود قرار دهد. ما در حوزه محاسبات سیاسی رفتیم به سمت شکل‌دهی جبهه مقاومت که از جمله فوائد آن می‌تواند افزایش تبادلات تجاری میان ما و این کشورها باشد.

۱/۲. الگوی پیشرفت اسلامی نقشه جامع اداره کشور از یک پایگاه مفهومی به عنوان مدل محاسباتی انقلاب اسلامی

شما فرمودید باید برویم به سمت آسیب‌شناسی فعالیت‌های نیروهای انقلاب؛ عرض بنده این است که ما اگر بتوانیم پایه محاسباتی انقلاب اسلامی را شناسایی کرده و این پایه را به حوزه‌های بیشتری ترجمه کنیم؛ آسیب فعالیت‌های ما کمتر می‌شود. مثلاً باید بتوانیم پایه محاسباتی انقلاب را به حوزه سیاست خارجی و جبهه مقاومت بهتر ترجمه کنیم. باید بتوانیم با نگاه انقلاب، مسأله پیشگیری از جرم را تقویت کنیم. یکی از مصیبت‌های ما این است که قدرت پیشگیری از جرم نداریم. باید گفتمان اقتصاد مقاومتی را - که ترجمه پایه محاسباتی انقلاب در عرصه اقتصاد است - پیش ببریم. اگر بتوانیم در درون جبهه خودی ترجمه پایه محاسباتی انقلاب را به حوزه‌های مختلف تعمیم دهیم بعداً در این جنگ محاسباتی قوی‌تر عمل خواهیم کرد.

به نظر من جرأت جریان روشنفکری در نسبت دادن برخی ناکارآمدی‌ها به انقلاب، بیش از اینکه به قوت مباحث و استدلال آن‌ها برگردد؛ به کم کاری ما در ترجمه انقلاب به حوزه‌های مختلف برمی‌گردد. مسأله الگوی پیشرفت اسلامی اینجا متولد می‌شود. کلمه الگو یعنی نقشه جامع اداره کشور که از یک پایگاه مفهومی هماهنگ می‌شود. الگوی پیشرفت اسلامی در واقع تفصیل یافته پایه محاسباتی انقلاب اسلامی است و اگر بتوانیم این پایه مفهومی را بازخوانی و ترجمه کنیم؛ می‌توانیم جلوی دشمنی را که می‌خواهد در ما اشتباه محاسباتی به وجود بیاورد، بگیریم.

در حال حاضر ما این ترجمه را به صورت تفصیلی انجام نداده‌ایم؛ ولی به این سمت در حال حرکت هستیم؛ الان چون سیاست‌های توسعه‌گرا بسط پیدا کرده‌اند، مقام معظم رهبری با نرمش قهرمانانه فرصت آزمایش را به این نظریات داده‌اند تا اثبات شود این نظریات غلط، قابلیت پیاده شدن ندارند. این آزمایش به تدریج برائت عمومی نسبت به نظریات توسعه‌گرا را افزایش می‌دهد و مردم متوجه ناکارآمد بودن این دیدگاه‌ها خواهند شد. بالأخره انقلاب مال همه ملت ایران است و اینکه اختلاف محاسباتی وجود دارد نباید ما را به سمت اختلافات سیاسی و نزاع ببرد. فلسفه نرمش قهرمانانه «**هدایت نظامت ذهنی**» است. با اینکه در مذاکرات اختیارات زیادی به دولت داده شده است ولی به صورت جدی این سوال در فضای بین‌الملل ایجاد شده که آیا استکبار قابل اعتماد است، یا خیر؟ در سطح عمومی دارد این مسأله جا می‌افتد و بالتبع تفکر مرگ بر آمریکا ادامه پیدا می‌کند. باید در یک کلام بگویم که ما چوب کلی گویی‌های برخی از خودمان را می‌خوریم و اگر از الان هم وارد بخش‌های مختلف شویم این جنگ محاسباتی به نفع انقلاب و مردم تمام خواهد شد.

خبرنگار شهرآرا: تقریباً هر کدام از مفاهیمی هم که حضرت آقا مطرح می‌کنند بچه‌های حزب‌اللهی با یک تأخیرهایی به آن می‌رسیم یعنی وقتی می‌رسند که آقا با مفهوم جدیدتر مطرح می‌کنند.

حجت‌الاسلام کشوری: ۹ سال هست که آقا الگوی پیشرفت اسلامی را مطرح کرده‌اند.

خبرنگار شهرآرا: و سوال این است که چرا بچه حزب‌اللهی‌ها با این تأخیر حاد به این موضوع می‌رسند؟ این آیا همان اختلاف محاسباتی است که دارد اتفاق می‌افتد که اگر این هست اصولش را باید از کجا بیاورند؟ یا اینکه دلیل دیگری دارد که با تأخیر حاد به حضرت آقا می‌رسند؟

حجت‌الاسلام کشوری: داخل این سوال نمی‌رویم و سربسته می‌گوییم؛ ما تنبل هستیم و این ضعف به روحیات ما مربوط می‌شود. شاید شرایطی که در آن قرار داریم را نمی‌شناسیم. به هر حال اگر از فضایی که در اختیار ما هست، استفاده نکنیم با چالش‌هایی بدتر از فتنه ۸۸ روبرو می‌شویم. به جای اینکه بشکافیم چرا این اتفاق افتاده، باید به سمت گسترش محاسبات انقلاب در فضای تصمیم‌سازی کشور برویم.

۱/۲/۱. لایه برنامه‌ریزی کشور، اصلی‌ترین لایه جنگ نرم در حال حاضر

خبرنگار شهرآرا: اگر خواسته باشیم با حضرت آقا هم فاز شویم مسائل اصلی انقلاب را مسائل اصلی خودمان بدانیم چه اقداماتی برای بچه‌های حزب‌اللهی نیاز هست که هماهنگی داشته باشند؟

حجت‌الاسلام کشوری: الزام اولش این است که ما موضوع را - که همان جنگ تصمیم‌سازی است - درست بشناسیم یعنی اگر هشت سال جنگ تحمیلی داشتیم الان چندین سال است که دچار جنگ تحلیلی هستیم. در حال حاضر الزام اصلی ما مدیریت جنگ نرم است. البته نباید جنگ نرم را جنگی خرد معنا کرد، باید اصلی‌ترین لایه‌های این نبرد را شناسایی کنیم؛ که اصلی‌ترین لایه آن مدل برنامه‌ریزی کشور است. جریان توسعه‌گرا این لایه را در اختیار گرفته و جبهه پیشرفت اسلامی باید تحلیل‌های مبتنی بر الگوی پیشرفت اسلامی را در این حوزه بسط دهد. الگوی اسلامی در مقابل توسعه غربی مطرح است و مفهوم این تقابل سنجیده‌ای که امام خامنه‌ای مطرح کرده‌اند؛ جلوگیری نرم از شکل‌گیری محاسبات غلط متکی به توسعه است.

همین که شما می‌گویید "کشور باید توسعه پیدا کند" اول بحث است. به نظر من اگر سعی کنیم دوگانه توسعه یا پیشرفت را در کشور ایجاد کنیم، خدمت بزرگی کرده‌ایم. مثلاً اگر بتوانیم در برابر سیاست خارجی **توسعه‌گرا**^{۱۲} ایده‌ای بدهیم و یا در حوزه تربیت نظریه‌ای کاربردی براساس مفاهیم انقلاب ارائه دهیم؛ دو گانه توسعه و پیشرفت بیشتر تبیین می‌شود.

۱۲. الزامات سیاست خارجی توسعه‌گرا، عنوان کتابی است که مرکز تحقیقات مجمع تشخیص مصلحت منتشر نموده است. در این کتاب نه تنها به موضوع حیاتی الهام‌بخشی در جهان اسلام و مبارزه با استکبار در سیاست خارجی جمهوری اسلامی اشاره نشده است؛ بلکه برای تنظیم سیاست خارجی - به محوریت توسعه غربی - مفاهیمی جمع‌آوری شده است. در بخشی از مفاهیم هدف اصلی سیاست خارجی کشور به محوریت توسعه این گونه معرفی شده است:

به عنوان مثال در «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی» نظریه‌ی «بهبود مستمر فضای حاکم بر نهادهای متکفل تربیت»^{۱۳} مطرح شده است - متعدياً این نظریه را طوری نام‌گذاری کرده‌ایم تا تقابلی با "نظریه بهبود مستمر فضای حاکم بر کسب و کار"^{۱۴} احساس شود - جریان توسعه‌گرا می‌گوید دولت باید تمام تلاش خود را در بحث اقتصاد انجام دهد تا "فضای حاکم بر کسب و کار" را بهبود بخشد! خوب این خود یک نوع محاسبه است که می‌گوید "اگر شما اشتغال و تولید را می‌خواهید، راه آن بهبود فضای کسب و کار است." ما در تقابل با این شکل محاسبه - با زاویه دید الگوی پیشرفت اسلامی - یک سوال مطرح کرده‌ایم: آیا تربیت اسلامی را می‌خواهیم یا نمی‌خواهیم؟ پیداست که نمی‌شود با برنامه‌ریزی برای تربیت مخالفت کرد. بنا بر این در برنامه‌ریزی باید برویم و نهادهای متکفل تربیت که مهم‌ترین آنها خانواده است را تقویت کنیم. در تقویت نهاد خانواده هم یکسری عوامل درونی مطرح بوده که به دست پدر و مادر است اما برخی عوامل که بر نهاد خانواده تاثیرگذار بوده در اختیار پدر و مادر نیستند و اثر سوء بر تربیت دارند. حال سوال این است که آیا این عوامل را باید بهبود بخشیم یا خیر؟

اگر دوستان توسعه‌گرا به ما بگویند که به تربیت بپردازیم اما فقط روی عوامل درونی تمرکز کنند، ما هم همین توصیه را در بخش کسب و کار به آنها خواهیم کرد و این یک بن‌بست برای آنها می‌شود. می‌دانید که جریان توسعه‌گرایی بر اساس "نظریه بهبود مستمر فضای حاکم بر کسب و کار" ۱۰۸ حکم از ۲۳۵ ماده برنامه پنجم را اشغال کرده است.^{۱۵} این جریان نمی‌تواند بگوید در مقام برنامه‌ریزی برای بهبود فضای حاکم بر نهاد خانواده برنامه‌ریزی نکنید. با بررسی این نظریه‌ی مبتنی بر الگوی پیشرفت اسلامی تقابل توسعه و پیشرفت بیشتر تبیین می‌شود. در پیشرفت اسلامی تربیت، محور است و لازم است فضای حاکم بر تربیت را تقویت کنیم. در این دیگاه اقتصاد جزئی از فضای حاکم بر تربیت است و باید در خدمت تربیت باشد ولی در نگاه توسعه‌گرا اقتصاد محور است و باید فضای حاکم بر اقتصاد را بهبود بخشید. در این نگاه تربیت باید در خدمت اقتصاد باشد!

این خاصیت تعمیم دادن اصول انقلاب به بخش‌های مختلف است. یکی از پیشنهادها ما در «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی» این است که اگر قرار است نگاه انقلاب به فرهنگ، تربیت و... تعمیم پیدا کند؛ این تعمیم باید بر اساس یک نظریه صورت پذیرد. "الگوی بهبود مستمر فضای حاکم بر نهادهای متکفل تربیت" یک نظریه است و این نظریه در واقع مبنای انقلاب را تعمیم داده است. البته در نقشه راه ما مجموعه‌ای از این نظریات وجود دارد.

"سومین کارکرد پراهمیت سیاست خارجی در تحقق اهداف توسعه‌ای یک کشور تصویرسازی آن به عنوان فرصتی جمعی است، به گونه‌ای که اولاً رشد و توسعه آن تهدیدی برای سایرین تلقی نگردد و ثانیاً اکثریت آنها این روند را فرصتی برای خود تلقی کنند. طبیعی است مادامی که تصویر یک کشور در عرصه بین‌المللی به عنوان یک تهدید جلوه کند، نه تنها این کشور نمی‌تواند از امکانات و فرصت‌های این عرصه بهره گیرد، بلکه این امکانات در جهت مقابله و مانع تراشی در مسیر توسعه آن بسیج می‌گردد. بر این مبنا می‌توان گفت طراحی و اجرای سیاست خارجی متناسب با هدف کانونی سند چشم‌انداز، نقش بسیار اساسی‌ای را جهت تحقق آن ایفا می‌کند. سیاست خارجی متناسب با این هدف را با توجه به موارد یاد شده می‌توان سیاست خارجی «توسعه‌گرا» نام نهاد. معاونت پژوهش‌های سیاست خارجی مرکز تحقیقات مجمع تشخیص مصلحت بانی این کتاب است.

۱۳. نظریه تربیتی اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی

۱۴. منظور از فضای کسب و کار، عوامل موثر بر عملکرد واحدهای اقتصادی مانند کیفیت دستگاه‌های حاکمیت، ثبات قوانین و مقررات، کیفیت زیرساخت‌ها و ... است که تغییر دادن آنها فراتر از اختیارات و قدرت مدیران بنگاه‌های اقتصادی است.

مدیری، احمد و اصلان قودجانی، (۱۳۸۷) سنجش و بهبود محیط کسب و کار. جهاد دانشگاهی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران، چاپ اول.

۱۵. فصل پنجم قانون برنامه پنجساله توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴ - ۱۳۹۰) - اقتصادی بهبود فضای کسب و کار؛

ماده ۶۹ - به منظور بهبود فضای کسب و کار در کشور وزارت بازرگانی مکلف است با همکاری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، اتاق تعاون، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط با هماهنگی معاونت و در چهارچوب بودجه‌های سنوایی، ضوابط و سیاست‌های تشویقی لازم از جمله اهداء جواز یا اعطاء تسهیلات یا کمک‌های مالی، برای استفاده کالاها و خدمات از نام و نشان تجاری در بازار خرده‌فروشی و عمده‌فروشی با حفظ حقوق معنوی صاحب نشان را تا پایان سال اول برنامه تهیه و برای اجراء ابلاغ نماید.

خبرنگار شهرآرا: در این مدلی که شما می‌گویید و مدنظر ما هم هست آیا اشتراکاتی هم با مباحث توسعه دارد؟

ببینید ما این سوال را فعلاً مسکوت می‌گذاریم؛ دلیلش این است که الان درک تفصیلی از الگوی پیشرفت و انقلاب وجود ندارد و اگر با این شرایط وارد مقایسه شویم و دنبال اشتراکات و اختلافات بگردیم؛ در واقع بین دو مطلب، که یکی از آنها تفصیلی و یکی از آنها اجمالی است، مقایسه کرده‌ایم. بنا بر این الان وقت این بحث نیست. الان باید به تبیین تفصیلی مسلمات الگوی پیشرفت اسلامی بپردازیم. وقتی درک مبتنی بر پیشرفت اسلامی و محاسبات انقلاب تفصیل پیدا کرد؛ آن موقع می‌شود به سوال شما پاسخ داد. اگر الان این کار را بکنید به اسم جواب دادن به این سوال و به اسم بیان اشتراکات میان توسعه و پیشرفت، به تبیین بیشتر توسعه کمک کرده‌ایم. بسیاری از دوستان رسانه ای به این مسأله توجه نمی‌کنند.

خبرنگار شهرآرا: در این اتفاقات به نظر می‌رسد هرچقدر جزئی‌تر بتوانیم صحبت کنیم برای خودمان هم بهتر است. ما در روزنامه بر روی بحث‌های مدیریت شهری اهتمام داریم. می‌خواهم بگویم این نظریاتی که شما می‌فرمایید در همین سطح خرد باید خود را نشان دهد و آیا برای همین مدل مدیریت شهری هم برنامه بدهد یا اینکه می‌گویید فقط می‌آییم الگویی بحث می‌کنیم یا روش می‌دهید که خودتان بروید استخراج کنید؟ الان در شهر مشهد با چالش‌های مختلف فرهنگی پیشرو هستیم؛ یکی از بحث‌هایی که داریم و عده‌ای از مدیران شهری با آن موافقت - البته همه مخالفند ولی آنهایی که موافقت به ناچار موافقت کردند - مثلاً بلندمرتبه‌سازی، لوکس‌سازی و تجاری‌سازی‌ها در حاشیه شهر ایراد دارد و باعث چالش هویتی در منطقه می‌شود. دوستان حرف‌های ما را قبول دارند و این دوستان شاید از همان مسئولان خوب باشند ولی مجبور به این کارها هستند، زیرا الگویی به آن‌ها داده نشده است یا اینکه دارند اشکال محاسباتی انجام می‌دهند. الان در بحث‌های اقتصاد شهری، شهر ایرانی اسلامی کار شده است یا نه؟ یعنی شهری که با مدیریت اقتصاد ایرانی اسلامی بخواهد شکل بگیرد چطور شهری است و چطور اقتصادی باید حاکم باشد و شاخص‌های آن را بگویید؟

۱/۲/۲. عدم کلی‌گویی و نیاز به ارائه طرح‌های اثباتی کاربردی، انتظار انقلاب اسلامی از مسأله الگوی پیشرفت اسلامی

حجت‌الاسلام کشوری: ما در «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی» ۸۱ مسأله را تحلیل کرده و ۲۷ بسته جدید را با زاویه الگوی پیشرفت اسلامی تحلیل می‌کنیم. اساساً اگر الگوی پیشرفت اسلامی به حل مسأله نرسد نمی‌تواند مشکلی را حل کند. یک قدم بالاتر می‌روم و می‌گویم اگر کسی ادعا کرد الگوی پیشرفت اسلامی را جلو می‌برد؛ ولی در عمل به ارائه راه‌حل برای مسائل نرسید؛ این جریان در واقع دارد فرآیند مدرنیزاسیون را در ایران تقویت می‌کند. ما با کلی‌گویی راجع به انقلاب مشکل داریم، اگر این جریان خود را اصلاح نکند؛ کشتی انقلاب بیشتر به سمت مدرنیزاسیون می‌رود. البته راه فهماندن به این دوستان این نیست که بگوییم چرا دارید کلی‌گویی می‌کنید؛ بلکه راهش این است که مثلاً در مورد مسأله شهرسازی از آنها راه‌حل مطالبه کنیم.

من سوالی از دوستانی که تراکم می‌فروشند دارم؛ شما مثلاً در کوچه ۱۰ متری به بهانه اینکه درآمد شهری ندارید تراکم می‌فروشید. با فروش تراکم تمرکز جمعیتی ایجاد می‌شود، ولی شما فقط می‌آیید به این فکر می‌کنید که شهر درآمد داشته باشد! با این کار جمعیت کوچه افزایش پیدا می‌کند و هزینه‌های اجتماعی و مشکلات در این کوچه بالا می‌رود. البته بعداً مجبور می‌شوید بابت حل این مشکلات هزینه کنید. حالا بنشینید حساب کنید بین پولی که از فروش تراکم به دست می‌آورید و پولی که برای حل این طور مشکلات باید هزینه و خرج کنید. ما با مبنای شما حرف می‌زنیم؛ می‌گوییم طوری درآمدزایی نکنید که مجبور شوید بعدها ۱۰ برابر آن را هزینه کنید و با این حال نتوانید مشکلات ناشی از تمرکز جمعیتی را اصلاح کنید.

۱/۳. تقسیم شهر به محوریت محلات و تأمین‌کننده نیازهای اصلی خانوار در محله، ماهیت طرح مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی

حال باید چه کرد؟ اگر بخواهیم این مسأله و مسائل مشابه را حل کنیم باید به سمت تعریف اثباتی از شهر اسلامی برویم. اگر تعریفی از شهر اسلامی نداشته باشیم، در بهترین وضعیت تبدیل به یک منتقد محض می‌شویم، چون نظریه نداریم مجبوریم فقط انتقاد کنیم. البته انتقاد هم سطحی از کار است اما من انتقاد این است که سطح‌های دیگر کار را چکار می‌کنید؟

در «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی» ارکان شهرسازی اسلامی را بحث کرده‌ایم. مدیریت شهر اسلامی از نظر ما محله‌محور است؛ یعنی شهر به نظامی از محلات تفکیک می‌شود و مدیریت متمرکز را در شهر نمی‌پذیریم. محله هم به محل ارائه

خدمات به خانوار تعریف می شود. باید سبد نیازهای اقتصادی، آموزشی، امنیتی، روانی و تفریحی خانوار در محله عرضه شود، این اساس کار در مدیریت شهری است.

۱/۳/۱. بالارفتن تعریف و خودکنترلی از مزایای مدیریت شهری به محوریت محلات

اولین فایده این مدل، کاهش سفرهای درون شهری است. اگر شما به سمت درست کردن محله بروید دومین فائده اش این است که تعریف^{۱۶} بالا می رود؛ یعنی چون سعی می شود تمام خدمات در محله ارائه شود، افراد نسبت به هم آشناتر می شوند و به همین دلیل خودکنترلی ایجاد می شود. با محله محوری تعریف زیاد می شود و تعریف امنیت و ده ها آثار خوب دیگر را بالا می برد. اگر بخواهیم این کار را اجرایی کنیم باید در گام اول آنچه از نیازهای خانوار که امکانش هست را در محله ارائه دهیم و بعد برای بقیه نیازها زیر ساخت ایجاد کنیم. درست است که در حال حاضر صناعی داریم که باید بیرون شهر با شد ولی مثلاً تحصیل فرزند را می شود در محله نگه داشت. با همین کارها چقدر هزینه خانوار کاهش پیدا می کند؟ تقویت زیرساخت ها و رویه های مرتبط با محله محوری پیشنهاد "اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی" است.

۱/۳/۲. به چالش کشیدن امنیت و آزادی افراد نتیجه استفاده از مدل مدیریت شهری با نگاه توسعه غربی

در مقابل جریان توسعه گرا به دنبال ارائه خدمات به شکل متمرکز است. آمده اند و می خواهند متمرکز خدمات را ارائه دهند و برای تحقق این مسأله و رفع مشکلاتش به دنبال گسترش دولت الکترونیک در جامعه هستند.^{۱۷} اولاً بعضی خدمات – مانند خدمات آموزش را – نمی توان و نباید به صورت مجازی ارائه داد و ثانیاً اگر دولت الکترونیک تعمیم لازم را پیدا کند، برای مقابله با مشکلات امنیتی آن ناگزیر هستیم تا تدابیر خاصی را انجام دهیم. یکی از این تدابیر تعریف ip^{۱۸} اختصاصی برای افراد است. ip در واقع کلید ورود شما به دولت الکترونیک است و عملاً آزادی انسان را نفی و حریم خصوصی را به چالش می کشد. من از دوستان توسعه گرای مدرنمان تعجب می کنم که از یک طرف شعار اصلی مدرنیته را آزادی می دانند و از یک طرف آمده اند سیستمی را طراحی کرده اند که تأمین ساده ترین نیازها را تحت کنترل دولت قرار می دهد! مهم ترین عارضه پذیرش دولت الکترونیک این است که وقتی به تدریج احساس کنید تحت کنترل هستید ابتکار و خلاقیت شما زیر سوال می رود.

۱/۳/۳. اصلاح مدل قانون گذاری کشور، مهم ترین مسأله در رابطه با ایجاد مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی

خبرنگار شهرآرا: برای بحث شهر اسلامی چه پیشنهادی دارید؟ چون عملاً مخاطب ما مدیریت شهری است و اگر شما بخواهید پشتیبانی برای انقلاب اسلامی درست کنید همین مدیریت شهری است؟

حجت الاسلام کشوری: مهم ترین مسأله مرتبط با مدیریت شهری، اصلاح مدل قانون گذاری کشور است. طبق برخی مطالعات و آمارها ما ۱۸۰ مرجع قانونی داریم و همچنین ۱۰۸ سال هم سابقه قانون گذاری در مجلس را داریم. ما حجم و سببی قانون داریم و وقتی قانون متکثر شد اولین عیب آن این است که قابلیت آموزش ندارد و عملاً اجرایی هم نمی شود. دلیلش را می توانید از قضات سوال کنید؛ در بسیاری از پرونده ها شخص مجرم اطلاع نداشته که فلان مسأله خلاف قانون است. ضمن اینکه حتی اگر به سمت اطلاع رسانی بروید مشکل دیگری ممکن است به وجود بیاید. ممکن است طرف باخبر شود ولی میلی به اجرای قانون نداشته باشد. دقت کنید؛ وقتی مردم خودشان را در تله هایی از قانون و مقررات ببینند از این تحکیم ها خسته می شوند. البته از دل کثرت قوانین

۱۶. شناخت ظرفیتهای گسترده بین افراد

۱۷. دولت الکترونیک استفاده سهل و آسان از فناوری اطلاعات به منظور توزیع خدمات دولتی به صورت مستقیم به مشتری، به صورت ۲۴ ساعته و ۷ روز هفته می باشد.

۱۸. IP (آی پی) که آن را IP address هم می گویند در واقع مخفف عبارت Internet Protocol address یا آدرس های پروتکل اینترنت (شبکه جهانی) است که به صورت یک سری اعداد با قاعده، به هر وسیله ای (اعم از کامپیوتر، تلفن همراه، چاپگر و...) که به شبکه وب متصل شود، اختصاص داده می شود، IP در واقع یک شماره شناسایی یکتا برای یک ارتباط تحت وب است که با آن کامپیوترهای مختلف (یا سرورهای مختلف) در شبکه گسترده وب از هم بازشناخته می شوند، بدین ترتیب موقعیت جغرافیایی کاربر، اطلاعات اتصال به شبکه و... قابل شناسایی و پیگیری است.

مشکل سومی هم به وجود می‌آید؛ قوانین متعارض می‌شوند. مثال این فقره در حوزه شهرسازی زیاد است و مدیریت مقررات را در هر بخشی که به نفع مدیریت باشد اجرا می‌کنند. عرض بنده این است که ما نباید وقتی با بحران روبه‌رو می‌شویم همه‌اش به سمت اورژانسی عمل کردن برویم و زود برایش قانون وضع کنیم. مقررات زدائی لازمه محله‌محوری و مدیریت غیر متمرکز است.

۱/۳/۴. ساخت خانه‌های وقفی، طرح عملیاتی نگاه الگوی پیشرفت اسلامی برای حل مسأله مسکن

خبرنگار شهرآرا: سوال آخر در این طرح و بحث‌ها اینکه شما فرمودید اقتصاد اسلامی را ببریم در اقتصاد شهری فکر نمی‌کنم کاربردی باشد و شما می‌گویید همه چیز باید با هم پیش برود خوب خیلی به ندرت پیش می‌آید که همه چیز با هم پیش برود. مثلاً فرض بفرمایید من می‌خواهم الگوی شما را بگیرم و در همه بخش‌ها اجرا کنم، آیا مقاومتی صورت می‌گیرد؟ نباید خط زمانی تعریف شود؟ در بخش توسعه به مدل‌هایی مثل پدیده و این‌ها ناگزیریم به سمتشان برویم در مواجهه با این، این الگو چطور می‌خواهد برخورد بکند؟

حجت الاسلام کشوری: ببینید بین مقام تبیین الگوی پیشرفت اسلامی و عمل به آن تفکیک قایل بشوید تا مسأله واضح شود. بنده عرض می‌کنم تبیین شهرسازی اسلامی بر اساس این الگو وابسته به این است که از بخش‌های مختلف ورودی بگیریم. اگر از مسائل تأثیرگذار بر شهرسازی - مثل اصلاح مدل قانون‌گذاری - غفلت کنیم؛ شهرسازی اسلامی به نتیجه نمی‌رسد. مثلاً در مدل اقتصادی که حول حرم امام رضا (علیه السلام) است باید اصلاحاتی صورت بگیرد تا وضعیت شهرسازی مشهد اصلاح شود و ما الان می‌توانیم راجع به این الگو بحث کنیم. صحبت کردن راجع به ابعاد مختلف مدیریت شهری به ساخت تصویر راجع به این موضوع کمک می‌کند.

خبرنگار شهرآرا: در بحث اقتصاد اسلامی و اقتصاد شهری خود استفاده از سرمایه‌های خرد مردمی و اقتصاد مردمی نکاتی مطرح شده است؟

حجت الاسلام کشوری: باید تجمیع سرمایه به محوریت بخش وقف را جدی گرفت. در وقف سرمایه‌ای هست که می‌تواند خیلی از مشکلات را حل کند. حرف اول ما در بخش اقتصاد، تلاش برای تغییر در مدل تشکیل سرمایه است که بعداً آن را شرح خواهم داد. فقط یک مثال می‌زنم؛ طبق محاسبات، ۶۰ یا ۷۰ درصد سهم درآمدهای مردم به بخش مسکن اختصاص می‌یابد و با توجه به اینکه وقف بیشتر در املاک تحقق می‌یابد، با جهت دادن به آن می‌توان با همین درآمد فعلی وقف - اگر طرح‌هایی نوشته شود - چند هزار مسکن ایجاد کرد و بار عظیمی از مشکلات مردم را حل نمود.

با تشکیل سرمایه حول وقف در بخش مسکن امید زیادی در دل مردم زنده می‌شود؟ جوانان با حل نسبی مشکل مسکن بیشتر به ازدواج ترغیب می‌شوند و انگیزه واقفان هم ارتقاء می‌یابد. البته این کارها علاوه بر تبیین نظریه بنگاه‌های وقف‌محور^{۱۹} به لوازمی همچون تشکیل واحدهای مشاوره‌ای وقف و طراحی مدل‌های محله‌سازی و ... نیاز دارد که باید به صورت تفصیلی تبیین شود. در خاتمه عرایضم از نخبگان مشهد و جبهه فکری انقلاب اسلامی خواهش می‌کنم - بعد از ۹ سال - زمینه بسط گفتمان الگوی پیشرفت اسلامی را در جامعه فراهم آورند تا در سایه این کار مبارک محاسبات شهری و سطح کلان دولت بهینه شود. تمام.

۱۹. نظریه اقتصادی اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی

فهرست تفصیلی:

۱. خطر ایجاد مشکلات امنیتی و حرکت به سمت سکولاریسم، نتیجه قهری استفاده از مدل توسعه غربی ۱
- ۱/۱. به چالش کشاندن الگوی توسعه غربی بوسیله ارائه طرح کاربردی و همه‌جانبه، جمع‌بندی انقلاب اسلامی در حوزه برنامه‌ریزی کلان ۱
- ۱/۲. الگوی پیشرفت اسلامی نیاز حال حاضر کشور برای تحقق هدف اداره کشور بر مبنای دین (جمع‌بندی کارگروه پژوهشی شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی) ۲
- ۱/۲/۱. طراحی الگوی پیشرفت اسلامی ذیل نظریه پردازش موضوعات جهت‌ساز، محتوای اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی ۲
- ۱/۲/۲. برگزاری نشست‌های گفتمانی، تربیت کارشناس و نمونه‌سازی با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی، ۳ فعالیت دوران پرورش الگوی پیشرفت اسلامی ۲
- ۱/۳. تحلیل مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی، دومین نمونه‌سازی شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی ۳
- ۱/۳/۱. به خطر افتادن امنیت ملی و حرکت به سمت سکولاریسم، نتیجه قهری استفاده از مدل فعلی مدیریت شهری ۳
- ۱/۳/۲. کنترل ۴ نیاز اصلی سبد خانوار در محله برای حرکت به سمت تحقق سبک زندگی اسلامی ۴
- ۳/۳/۱. خارج کردن خانواده از محوریت شکل‌دهی به شخصیت افراد، نتیجه استفاده از مدل مدیریت شهری برگرفته از توسعه غربی ۵
۱. تقسیم شهر به محوریت محلات و تأمین‌کننده نیازهای اصلی خانوار در محله، ماهیت طرح مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی ۶
- ۱/۱. حضور در قسمت تصمیم‌سازی نظام و جلوگیری از اعمال محاسبات بر مبنای توسعه در این بخش، نیاز حال حاضر نظام برنامه‌ریزی کشور ۶
- ۱/۲. الگوی پیشرفت اسلامی نقشه جامع اداره کشور از یک پایگاه مفهومی به عنوان مدل محاسباتی انقلاب اسلامی ۷
- ۱/۲/۱. لایه برنامه‌ریزی کشور، اصلی‌ترین لایه جنگ نرم در حال حاضر ۸
- ۱/۲/۲. عدم کلی‌گویی و نیاز به ارائه طرح‌های اثباتی کاربردی، انتظار انقلاب اسلامی از مسأله الگوی پیشرفت اسلامی ۱۰
- ۱/۳. تقسیم شهر به محوریت محلات و تأمین‌کننده نیازهای اصلی خانوار در محله، ماهیت طرح مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی ۱۰
- ۱/۳/۱. بالارفتن تعریف و خودکنترلی از مزایای مدیریت شهری به محوریت محلات ۱۱
- ۱/۳/۲. به چالش کشیدن امنیت و آزادی افراد نتیجه استفاده از مدل مدیریت شهری با نگاه توسعه غربی ۱۱
- ۱/۳/۳. اصلاح مدل قانون‌گذاری کشور، مهم‌ترین مسأله در رابطه با ایجاد مدیریت شهری با نگاه الگوی پیشرفت اسلامی ۱۱
- ۱/۳/۴. ساخت خانه‌های وقفی، طرح عملیاتی نگاه الگوی پیشرفت اسلامی برای حل مسأله مسکن ۱۲

قسمت از متن:

در «اولین نقشه راه تولید الگوی پیشرفت اسلامی» ارکان شهرسازی اسلامی را بحث کرده‌ایم. مدیریت شهر اسلامی از نظر ما محله‌محور است؛ یعنی شهر به نظامی از محلات تفکیک می‌شود و مدیریت متمرکز را در شهر نمی‌پذیریم. محله هم به محل ارائه خدمات به خانوار تعریف می‌شود. باید سبد نیازهای اقتصادی، آموزشی، امنیتی، روانی و تفریحی خانوا در محله عرضه شود. این اساس کار در مدیریت شهری است.

